

Kancionály brněnské diecéze jako muzikologický pramen

Karol Frydrych

Slavkov u Brna

Systematika kancionálů

- I. Hlavní bohoslužebné kancionály
  - České
  - Německé
- II. Poutnické kancionály
- III. Okrajové kancionály
  - Lokální
  - Řádové
  - Plagiáty

-
- Jan Rozenplut ze Švarcenbachu (1550 – 1602):
Kancionál, to jest sebrání spěvův pobožných (Olomouc: Jiřík Handel, 1601)
  - *Normálnj Zpěvy, Letanye a Modlitby* (Brno: Jozef Neumann, 1784)

I. Hlavní bohoslužebné kancionály - české

- Tomáš Fryčaj (1759–1839): *Písně duchovní* (Olomouc 1788)
- Tomáš Fryčaj: *Auplná kniha duchovních písní katolických* (Brno 1801)
- Tomáš Fryčaj: *Katolický Kancyonál k vzdělánj a roznjcenj skutečné veřejné y domácí Pobožnosti. Obsahující Pjsně a Modlitby* (Brno: Jan Jiří Gastl)
- Tomáš Fryčaj: *Melodye na Katolický Kancyonál* (Brno: s. n., 1830)

88587

Melodye

na

KATOLICKÝ * KANCYONÁL

od

Tomáše Fryčage

FARÁŘE OBRÁNSKÉHO.

cena 15° C.M.

(WBrně -- 1852

— * —

Gustav Schneider v. p.

I. Hlavní bohoslužebné kancionály - české

- František Poimón (1817–1902): *Úplný Kancionál katolický* (Olomouc: W prodeji u Jana Neugebauera, Ant. Halouska, 1856)
- Ludvík Holain (1843–1916): *Plesy duchovní: kostelní zpěvník pro čtyři smíšené hlasy, hlavně ku potřebám studující mládeže škol středních* (Brno: Knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1883)

Ú p l n ý
Kancionál katolický.

D l e
sebraných písní

uspořádal,
modlitbami a poučením
opatřil

Frant. P. Poimon,
dělný kooperátor u sv. Tomáše v Brně, nyní farář v Masarce.

S povolením nejvyššího ordinariátu v Brně.

V Olomouci.
u Bedřicha Groffe.

Úplný kancionál
katolický

I. Hlavní bohoslužebné kancionály - české

- Placid Johannes Mathon (1841–1888): *Úplný kancionál katolický: Písně zavedené na Moravě a v Slezsku s mnohými modlitbami a poučeními* (Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1883)
- František Kolísek (1851-1906): *Kancionálek Cyrillský zavírající v sobě vybrané písne pro všechny doby roku církevního, jakož i nejpotřebnější modlitby pro lid katolický* (Brno: Cyrillská jednota, 1886).

I. Hlavní bohoslužebné kancionály - české

- Placid Johannes Mathon (1841–1888): *Úplný kancionál katolický: Písně zavedené na Moravě a v Slezsku s mnohými modlitbami a poučeními* (Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1883)
- František Kolísek (1851-1906): *Kancionálek Cyrillský zavírající v sobě vybrané písne pro všechny doby roku církevního, jakož i nejpotřebnější modlitby pro lid katolický* (Brno: Cyrillská jednota, 1886).

**PRŮVOD VARHAN
KU KANCIONÁLKU CYRILLSKÉMU,**

který uspořádal

František Kolísek,

vikář na dómě, t. č. starosta Cyrillské jednoty brněnské.

Předehrami a dohrami

opatřil

František Musil,

varhaník na dómě brněnském.

V Brně, 1887.

Tiskem knihtiskárny rajhradských benediktinů. — Nákladem Cyrillské jednoty brněnské.

Patisk se vyhrazuje.

Předehra.

1. Píseň před kázáním.

Musical score for the introduction, consisting of two staves (treble and bass) in common time. The melody is primarily in the treble staff, with accompaniment in the bass staff.

Ot - če náš mi - lý Pa - ne, dej nám Du - cha sva - té - ho, pro - sí - me, ať se sta - ne pro Kri - sta Sy - na -

Musical score for the first line of the hymn, consisting of two staves (treble and bass) in common time. The melody is primarily in the treble staff, with accompaniment in the bass staff.

Tvé - ho; ať nás nau - čí Bož - ské - ho pra - vdu zá - ko - na zná - ti, pro - ro - etví fa - le - šné - ho pil -

Musical score for the second line of the hymn, consisting of two staves (treble and bass) in common time. The melody is primarily in the treble staff, with accompaniment in the bass staff.

ně se vy - stří - ha - ti. *Dohra.*

Musical score for the final line of the hymn, consisting of two staves (treble and bass) in common time. The melody is primarily in the treble staff, with accompaniment in the bass staff.

I. Hlavní bohoslužebné kancionály - české

- Karel Eichler (1845–1917): *Cesta k věčné spáse: sbírka modliteb a duchovních písní pro diecesi brněnskou* (Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1912–1915)
- *Dodatky ke kancionálu Cesta k věčné spáse* (Brno: Brněnská tiskárna, 1940; Valašské Meziříčí 1947)

Karel Eichler

Pro III. třídu

Cesta k věčné spáse.

sl. Hložova Jan

Modlitby a duchovní zpěvy pro katolickou mládež na školách národních a měšťanských v brněnské diecesi.

K vyzvání nejd. bisk. konsistoře v Brně z většího svého díla téhož jména vybral

Karel Eichler,

konsistorní rada, býv. professor bohosloví.

V Brně 1910.

Tiskem a nákladem pap. knihtiskárny benediktinů rajhradských.

Část první.

A. O Bohu.

O vlastnostech Božích.

1. Svrchovaný, trojjediný Bože.

Dříve: Ó nejsvětější Trojice božská.

Slova Jak. Pavlky.
Nápěv u Šteyra.

Svr-cho - va - ný, troj - je - di - ný Bo - že, do - ko - na - lý na nej - výš, všech

Soprano
Alto
Tenore
Basso

Musical score for Soprano, Alto, Tenore, and Basso, first system. The score is in G major and 2/4 time. The lyrics are: Svr-cho - va - ný, troj - je - di - ný Bo - že, do - ko - na - lý na nej - výš, všech

ctno - stí zář - ný vr - cho - le, an - dě - lů jež sla - vi řiš, Tě ctí - me v ú - ctý plá - po - le!

Musical score for Soprano, Alto, Tenore, and Basso, second system. The score is in G major and 2/4 time. The lyrics are: ctno - stí zář - ný vr - cho - le, an - dě - lů jež sla - vi řiš, Tě ctí - me v ú - ctý plá - po - le!

Harm. Fr. Musil.

2. Tvůrce, světa řediteli.

O dobrotivosti Boží.

Slova z Poutní knihy str. 720.

Hudba Svatof. kanc. č. 730.

Jiný nápěv dle písne „Tvůrce mocný nebe, země“ č. 9.

Tvůr - ce, svě - ta ře - di - te - li, zdro - ji da - rů vše - li - kých,
před o - kem Tvým o - bor ce - lý le - ži svě - tů ve - li - kých; vše viš, co se

Musical score for Soprano, Alto, Tenore, and Basso, third system. The score is in G major and 2/4 time. The lyrics are: Tvůr - ce, svě - ta ře - di - te - li, zdro - ji da - rů vše - li - kých, před o - kem Tvým o - bor ce - lý le - ži svě - tů ve - li - kých; vše viš, co se

vša - dy dě - je, jas - ným dnem je To - bě noc; viš, co na - šim srd - cem chvě - je,

Musical score for Soprano, Alto, Tenore, and Basso, fourth system. The score is in G major and 2/4 time. The lyrics are: vša - dy dě - je, jas - ným dnem je To - bě noc; viš, co na - šim srd - cem chvě - je,

a nám spě - ješ na po - moc.

Musical score for Soprano, Alto, Tenore, and Basso, fifth system. The score is in G major and 2/4 time. The lyrics are: a nám spě - ješ na po - moc.

DODATEK ZPĚVNÍKU

CESTA K VĚČNÉ SPÁSE

PRO

FARNOST KŘENOVICKOU.

UPRAVIL

VILÉM ONDRÁČEK.

V BRNĚ 1930.

Nákladem farního kostela v Křenovicích.
Tiskem Občanské tiskárny v Brně.

I. Hlavní bohoslužebné kancionály - české

- *Cyrlometodějský kancionál* (Brno: Biskupský ordinariát, 1949)

90. VSTAL JEST TĚTO CHVÍLE

Vstal jest té - to chví - le ctný Vy - ku - pi - tel, z mrtvých Je - žíš mi - le, svě - ta Spa - si - tel,

jenž pro hříchy na - še rád stá - še ro - zpjat na kří - ži ne - vin - ný, náš Bůh je - di - ný.

91. ROZLEŤTE SE, ZPĚVY, VZHŮRU

Roz - leť - te se, zpě - vy, vzhů - ru, za - já - sej - te moc - ně v dál, vy - stří - da - la ra - dost chmu - ru,

na vý - cho - dě ú - svit vzplál; ze - mě bla - hem za - chvě - la se, s pří - ro - dy Bůh smu - tek sňal:

I. Hlavní bohoslužebné kancionály - české

- *Kancionál: společný zpěvník českých a moravských diecézí*
(Praha: Česká katolická Charita, 1973)

Hymnus *Kristus vítězí* (JK č. 631) Jana Kuncce

a) ve *Varhanním doprovodu Kancionálu 1980*,
ve verzi, jak ji používá jako znělku Radio Vaticana

Antifona

Kris - tus ví - tě-zí, Kris - tus kra - lu - je, Kris - tus, Kris - tus vlá - - dne všem.

631

The image shows a musical score for the 1980 version of the hymn. It features a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is common time (C). The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The lyrics are written above the notes. A large bracket on the left side of the score is labeled with the number '631'.

b) ve *Varhanním doprovodu Kancionálu 1992*

Kri - stus ví - tě-zí, Kri-stus kra-lu-je, Kri - stus, Kri - stus vlá - dne všem.

The image shows a musical score for the 1992 version of the hymn. It features a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is common time (C). The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The lyrics are written above the notes.

Přijď, ó Duchu přesvatý (JK č. 422B)

a) ve Varhanním doprovodu Kancionálu 1980

422 B

Přijď, ó Du - chu pře - sva - tý, rač pa - pr - sek bo - ha - tý svě - tla své - ho v nás vy - lít.
Při - jdi, Ot - če ne - bo - hých, dár - ce da - rů pře - mno - hých, rač nám my - sli o - svi - tit.

b) ve Varhanním doprovodu Kancionálu 1992

1. Přijď, ó Du - chu pře - sva - tý, rač pa - pr - sek bo - ha - tý

1. Přijď, ó Du - chu pře - sva - tý, rač pa - pr - sek bo - ha - tý

svě - tla své - ho v nás vy - lít. Při - jdi, o - tče ne - bo - hých,

dá - rce da - rů pře - mno - hých, rač nám my - sli o - sví - tit.

2. Božský Utěšiteli,
něžný duší příteli,
rač nás mile zotavit.
V práci libý pokoji,
smířiteli v rozbroji,
rač nás v pláči utiшит.

3. Světlo duši blažící,
srdce v tebe věřící
rač milostně naplnit.
Člověk bez tvé pomoci
slábne a je bez moci,
vše mu může uškodit.

4. Viny z duší našich smaž
a vyprahlá srdce svlaž,
raněné rač vyhojit.
Srovnej, co je zkřiveno,
zahřej, co je studeno,
a nedej nám zabloudit.

5. Rač nás, v tebe věřící,
vroucně tebe prosící,
dary sedmi podělit.
Uděl v ctnosti prospěchu,
v smrti dodej útěchu
a dej v radost věčnou vjít.

Německé kancionály

- Alois Slovák (1859–1930): *Ora et canta: Gebet–und Gesangbuch, zunächst für die katholische Schuljugend* (Brünn: A. Slovák, 1888)
- Franz Mühlberger (1850–1923): *Orgelbuch zu Lobet den Herrn!: katolisches Gebet= und Gesangbuch für die Diözese Brünn* (Brünn: Carl Winiker, 1905)

Lieder
für die verschiedenen Zeiten des Kirchenjahres.

I. Adventzeit.

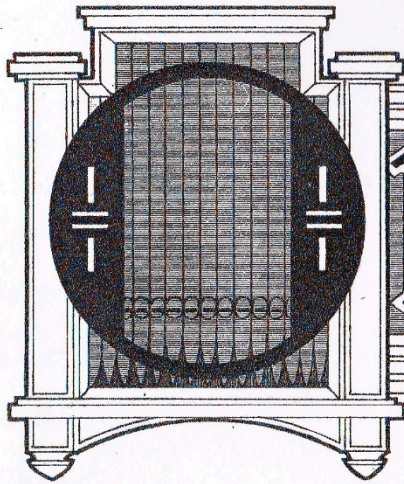
1. Vor der hl. Messe. *Choral.*

Sie-he, kommen wird der Herr,

und al-le Hei-li-gen mit Ihm,

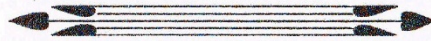
es wird an jenem Tag grosses Licht sein,

ngelbuch

zu Lobet den Herrn!

Katholisches Gebet- und Gesangbuch für die Diözese Brünn.

Bearbeitet von

FRANZ MÜHLBERGER

Pfarrer in Zlabings.

Johann Rippler

K.u.K. Hofbuchhandlung

Carl Winiker
Brünn.

II. Poutnické kancionály

- *Radostná Cesta w tomto plačtivém Audolj: to gest: Každodennj Pobožnost putugjcjho k zázračným obrazům, totižto: do Mariecell, k nerozdjlné Trogici Božj, na Sonntagberku a k bolestné Marii Panně Taferlské: Kterážto pobožnost w městě Ewančickém, w Markrabstwj morawském wyzdwjžená roku 1733, nynj pak zase wssem horliwým poutnjkům českým a morawským na swětlo daná (Brno: František Karel Siedler, 1735)*

Radosná Cesta

w tomto plačtivém Rudolji,

to gest:

Každodennj Pobožnost
putugjeho k zágračným obrazům,
totižto:

do Maryeell,

k nerozdilné Trogicy Božj,

na Contagberku a k bolestné

Maryi Panně Zářislé.

Kterážto pobožnost w městě Ewančic

lém,

w Margrabstwj morawském wyzdwyj.

žená roku 1733,

nynj pak zase wssem horliwým pautnjšlím

českým a morawským na swětlo daná.

W Brně,

wytlisčěná v Křantijšca. Karla Šjdlera 1728

Radostná Cesta

w tomto plačtivém Ludolj,
to gest:

Každodennj Pobožnost
putugichho k záračným obrazům,
totižto:

do Maryecell,

k nerozdjlné Trogicy Božj,
na Sonntagberku a k bolestné
Maryi Panně Taferské.

Kterážto pobožnost w městě E-
wančickém,
w Markrabstwj morawském wy-
zdvijžena roku 1733,

nynj pač zase wšsem horliwým pautnjkům
českým a morawským na swětlo daná.

W Beně,

wytisštěná v Frantiffka Karla Gydlera, 1735.

II. Poutnické kancionály

- *Cesta Swato-Cellenská: někdy od vlastence nasseho, mučedlnjka a patrona králowstwj Českého swatého Wáclawa, Jindřichowi, markraběti Morawskému, poneyprw ukázaná, nynj od wěrných českých poutnjů neyswětěgssj Rodičky a diwotwornice Cellenské Panny Marie milownjků, každoročně konaná: aneb, knjžka mnohými rozličnými modlitbami, pjsněmi, litaniemi z rozličných kněh sebranými, při pouti Swato-Cellenské k užjwánj pro celý den spořádaná a okráslená : pro potěssenj a cesty dlouhé ukrácenj wssem Swato-Cellenským poutnjům na swětlo wydaná a opět wytištěná (Jindřichův Hradec: Alois Josef Landfras, 1851)*

II. Poutnické kancionály

- Antonín Mička (1809–1892): *Příloha k Cellenské cestě: sbírka 150 k této pouti přiměřených z většší části novějších, vesměs výborných duchovních písní, s potřebnými připomínkami poutníkům: příruční a pomocná kniha pro horlivé vůdce průvodů jak na jmenované, a s touto poutí spojená, tak též i jiná svatá místa* (Brno: J. Pustowsky, 1868)

II. Poutnické kancionály

- *Úplná Cellenská cesta: každodenní pobožnost na sv. pouti do Marianských Cell: příruční a pomocná kniha pro horlivé vůdce poutníků do Maria Celly a na jiná sv. místa* (Brno: Karel Winiker, 1872, 1877, 1893)
- Karel Šmídek (1818–1878): *Poutní kniha Velehradská* (Brno: Ant. Nitsch, 1863)

II. Poutnické kancionály

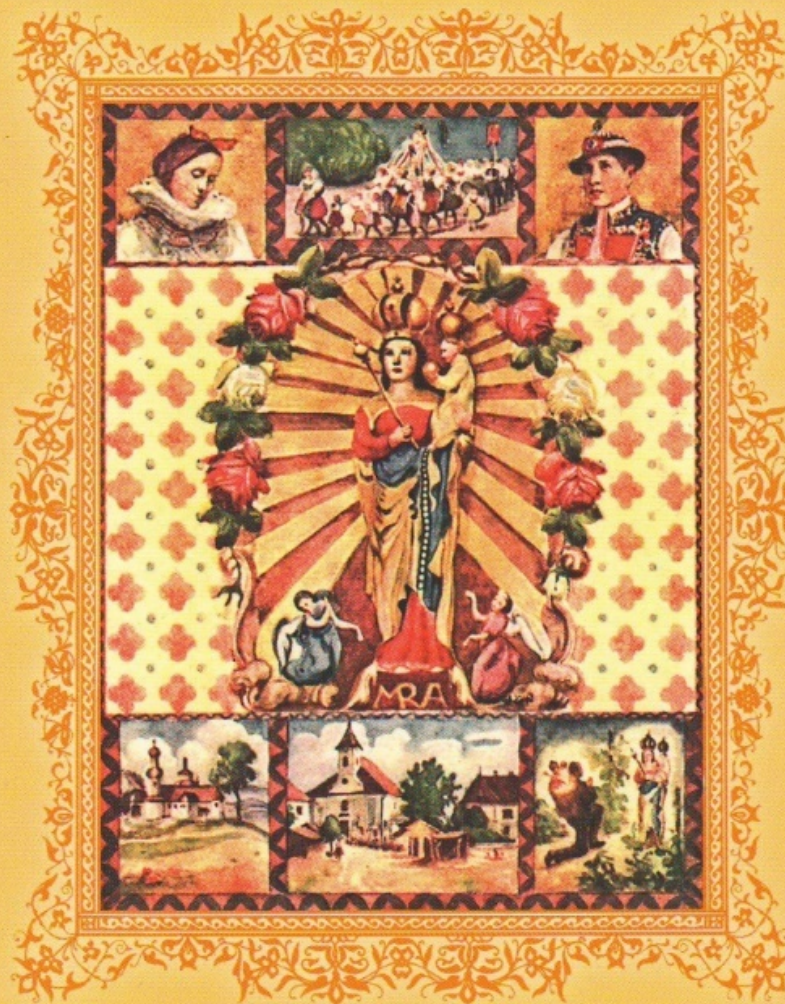

- František Korec (1844–1931) a Tomáš Korec (1863–1923): *Poutní kniha: modlitby a písně* (Brno: Dědictví sv. Cyrilla a Methoda, 1893)
- Antonín Kolek (1895–1983): *Radostná cesta k Staré Matce Boží Žarošské: Starodávná baroková pout'* (Brno: Občanská tiskárna, 1942)
- František Malý (* 1956): *Salve Regina: poutnický kancionál pro poutě a laické pobožnosti* (1. vydání Brno: Salve, 1992; 2. vydání Brno: Salve Regina, 2015)

ANTONÍN KOLEK

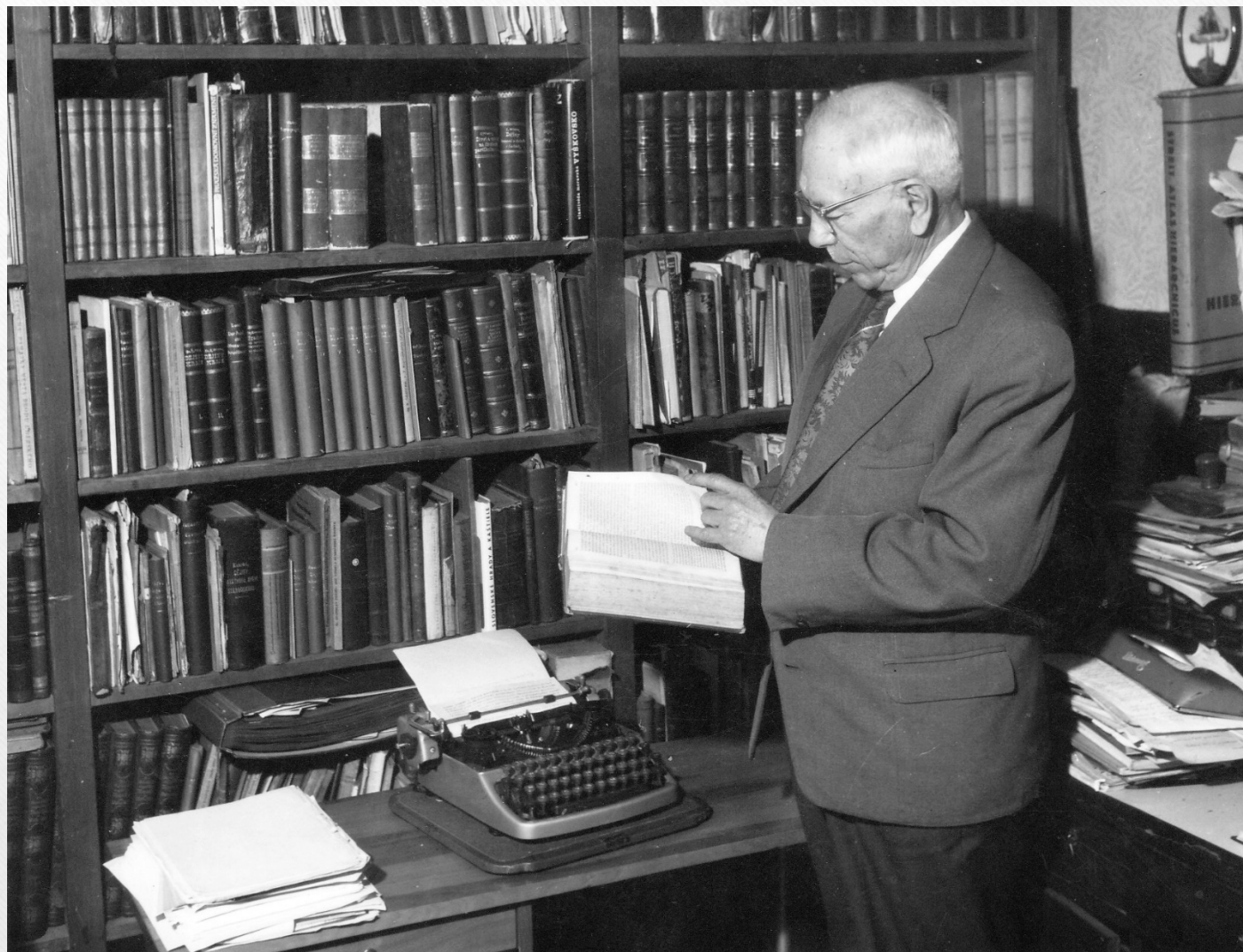
RADOSTNÁ CESTA

K STARÉ MATCE BOŽÍ ŽAROŠSKÉ

Starodávná baroková pout

Antonín Kolek

Hymna Zlaté soboty v Žarošicích (současná verze)

Před věky zvolená, Panno Maria

1. Před vě - ky zvo - le - ná, Pan - no Ma - ri - a, nám za pří - klad da - ná,

4
Ma - ti - čko mi - lá! K To - bě my se u - tí - ká - me, Pan - no Ma - ri -

7
a! Pro - tož Ti všich - ni zpí - vá - me: "Sal - ve, Re - gi - na."

The musical score is written on a single treble clef staff in common time (C). It consists of three lines of music. The first line contains the first three measures of the piece. The second line starts with a measure rest (marked '4'), followed by four measures, including a key signature change to three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and a time signature change to 3/4. The third line starts with a measure rest (marked '7'), followed by four measures, including a key signature change to one flat (F) and a time signature change to 3/4, ending with a double bar line.

GALERIE „STARŠÍCH BRATRŮ“

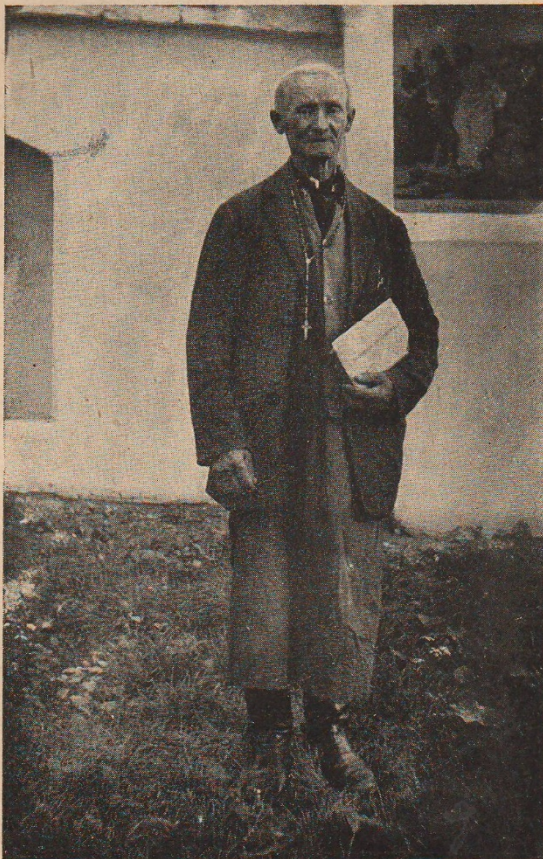

*Vincenc Svoboda z Bohumilic u Klobouk u Brna, † 82letý r. 1934.
Byl 64 roků „starším bratrem“. Při jubileu (60 let) vyznamenán písemnou
pochvalou Jeho Excel. olomouckého arcibiskupa dra Prečana a Jeho
Excel. brněnského biskupa dra Kupky.
(Archív farního úřadu v Žarošicích.)*

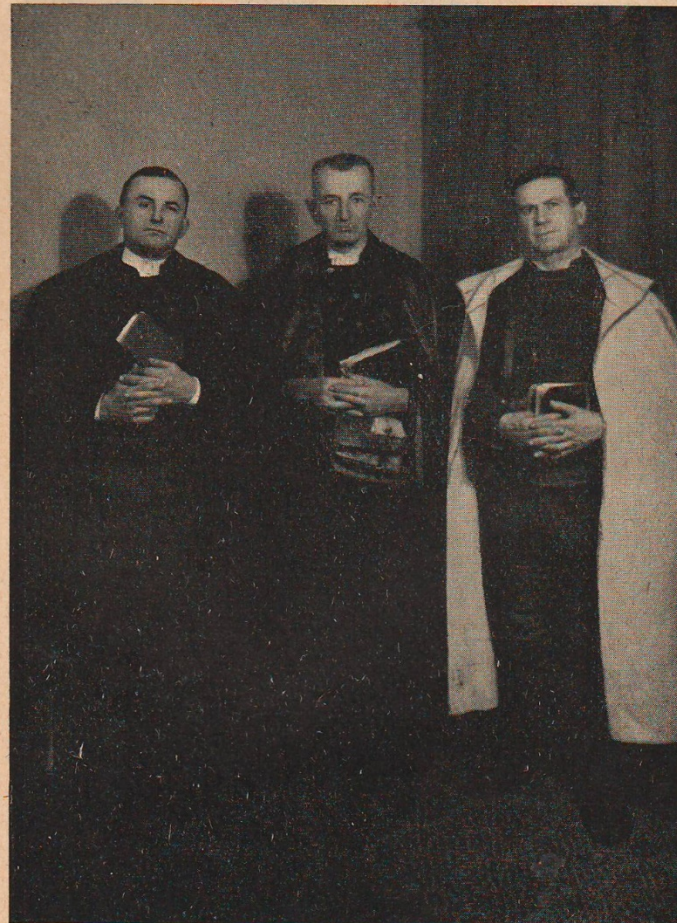

*Josef Rabušic z Kostic u Lanžhota, 86letý, 69 roků „starším bratrem“.
Při jubileu (65 let) vyznamenán písemnou pochvalou Jeho Eminenci
kardinálem drem Kašparem, Jeho Excel. arcibiskupem olomouckým
drem Prečanem a Jeho Excel. biskupem Čárským.
(Archív farního úřadu v Žarošicích.)*

GALERIE „STARŠÍCH BRATRŮ“

*Josef Důbrava ze Gbel, 82letý, 65 roků „starším bratrem“. Při jubileu (55 let) vyznamenán písemným uznáním Jeho Excel. biskupa brněnského dra Josefa Kupky a Jeho Excel. biskupa Čárskyho. † 1941.
(Archiv farního úřadu v Žarošicích.)*

*Lanzhotští zpěváci: Jan Straka, 63letý, 45 let vodi pouti, Jan Hrnčář, 49letý a Ondřej Šoška, 47letý, jeho pomocníci.
(Archiv farního úřadu v Žarošicích.)*

Děkuji za pozornost.
